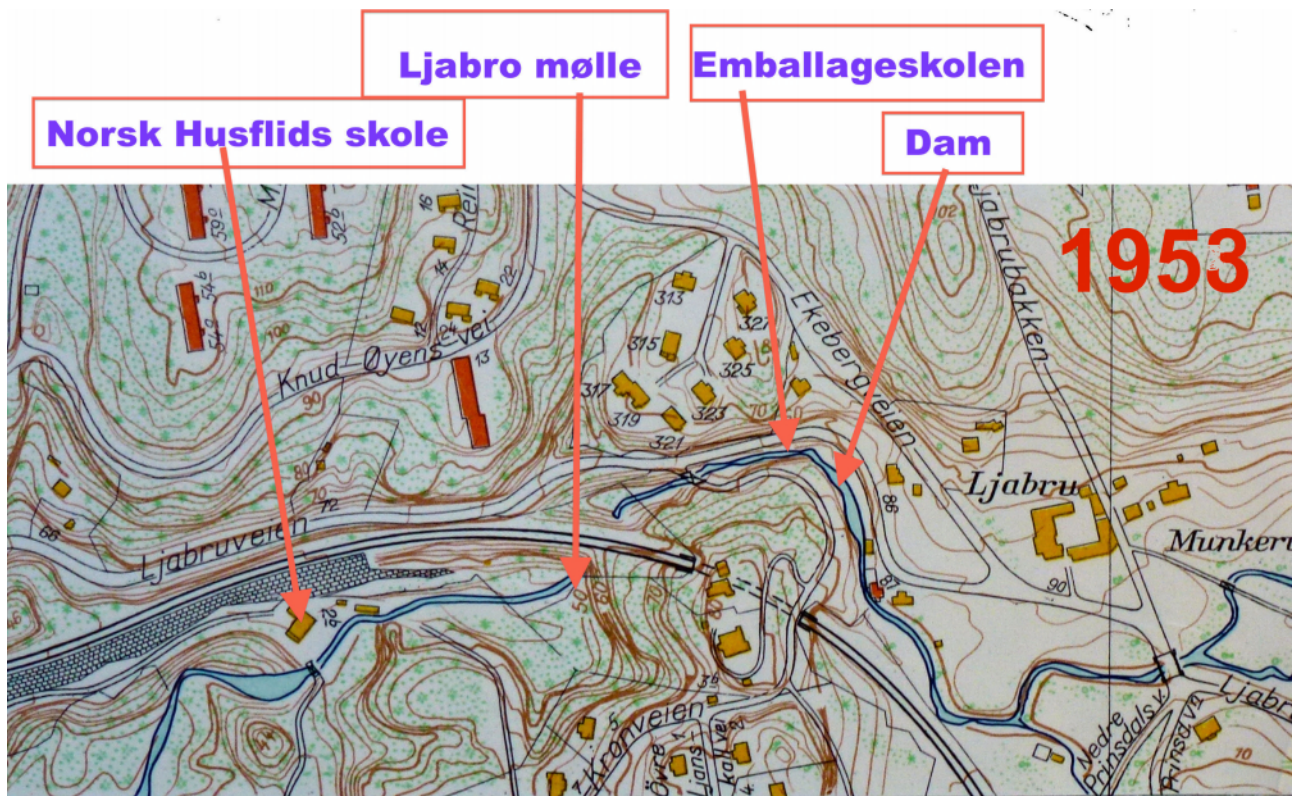

Selaus mølle/Emballasjeskolen

Selaus mølle, som etter en brann ble omgjort til Emballasjeskole, lå rett nedenfor begynnelsen av Kronveien, og hadde vannkraft fra en dam i Ljanselva. Siden er både elva og bygningene utslettet av veibygging.

Da mølla brant på begynnelsen av 1900-tallet, nektet beboerne på Ljan at den skulle bygges opp igjen. Den offisielle begrunnelsen var at virksomheten var brannfarlig. (Det kan de på et vis ha rett i, kornstøv blandet med luft kan ha samme sprengkraft som dynamitt.) Den egentlige bakgrunnen var nok heller at nybyggerne på Ljan hadde slått seg ned her for å komme vekk fra industrien i byen. Derfor var de hjertelig imot alt som smakte av fabrikkvirksomhet.

Selaus Mølle ble etter brannen brukt som vognstall for den tids kommunale vognmenn.

For likevel å utnytte vannkraften til noe nyttig, etablerte Selau Lian Emballage-Skole. Elevene der skulle lære å lage esker og kurver av spon eller pil. Spon fikk en fra sponhøvler drevet med kraft fra elva, og det fortelles at det ble gjort forsøk med kurv-pil-plantasjer. Alle spor av denne virksomheten er borte.

Bakgrunnen for emballasjeskolen er interessant: Selau var en stor tilhenger av å utnytte det som vokser i skog og mark, ikke minst bær. Han stiftet

Nyttevekstforeningen (som eksisterer den dag i dag), og ivret blant annet for eksport av norske bær. Denne eksporten ble hindret av at det fantes for lite og for dårlig emballasje – bærene ble bedervet under transporten. For å løse dette problemet ville Selau utdanne emballasjemakere. På hans skole skulle de lære å lage god og solid emballasje til hjelp for eksporten av nyttevekster.

Bak hele denne virksomheten med nyttevekster og emballasje lå en sosial tanke.

Dette var på en tid da industrireisingen tok til i Norge. Fra utlandet kom stadig meldinger om utsultede, eiendomsløse arbeidere som lå i strid med rike fabrikkere. Tanken på at vi i Norge skulle få en stor klasse eiendomsløse og opprørske arbeidere, virket skremmende på mange velstående borgere.

Husflidskolen

På sletta ovenfor fossen (ved broen) var det i sin tid husflidskole. Den var anlagt i bestyrerboligen til det som i sin tid var Liadalens Kruttværk.

Skolen ble startet med midler (kr. 35.000) som ble gitt som erstatning fordi kruttverket ikke kunne bygges opp igjen. Verket ville blitt liggende alt for nær vei og jernbane.

Bestyrerboligen ved kruttverket som senere ble til husflidskolen, fotografert i begynnelsen av 1880-årene. Ljabruveien i forgrunnen og Ljansviadukten i bakgrunnen (Bilde fra "Sør i Aker" 1987)

Undervisningen omfattet spesielt sløyd og veving. Tanken var som hos Selau at hjemmeproduksjon og småindustri skulle virke som en motvekt til industrialiseringen og dens uheldige følger.

Skolen ivret også for at kvinner skulle lære å klare seg uten hjelp av menn. Til dette formål ble det blant annet anlagt en skolehage som en ennå kan se rester av. (Litt spireahekk og noen frukttrær).

Omkring 5000 elever fikk gjennom årene sin opplæring ved skolen, før den ble nedlagt i 1910. Nedleggelsen kom da grunnleggerne Harald og Jonine Frølich ble for gamle til å drive, og ingen andre overtok.

(Foto Universitetsbiblioteket)